

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Miercuri

Nr. LIV.

7 Ianuarium. 1848

VIENA, 1: 13 jan. MM, Sale, Imperatulu si Imperatés'a, spre a face mai nesemtita seraciloru lipsirea de lucru ce in tempulu mai aspru de ierna se templa, precum in anii mai deinainte asia si acum se aflara pre cu induratate plecate, de intr' ale Sale private Casse a tramite presidiului magistratuale sum'a de cinci mia fl. c. m. spre impartire intre seracii Cetatei Capitali si de Residencia. Asta suma impreuna cu alte ajutoren- tie se va amanua prefectiloru de institutele sera- ciloru spre a se impartii intre seracii Vienei (W. Z.)

Viena, 6 jan. st. n. Pre Inalta M. Sa Im- peratés'a Mama se indura a tramite presidiului magistratuale 3000 fl. c. m. cu acelu adausu, ca acésta suma se se impartia intre seracii Vienei. (W. Z.)

Viena, 2: 14 jan. Gazet'a Vienese publica o scientare dela Directiunea Bancului nationale austriacu cu datu 1 jan. a. c., dupa care in ur- ma' a conspectului inchiatu cu capetulu lui dec. a. tr. se face cunoscutu cum ca dein 7,672,641 fl. in bancnote numite Einlösung si Anticipati- ons-Scheine, ce se aflau in cursu pan' la 30 jun. 1847, cu capetulu lui dec. mai remasera in cur- su 7,519,138 fl. w. w., ér' destinate spre arde- re stau dein amendoi aretatii termini 3,693,700 fl. w. w. (W. Z.)

Viena, 16: 28 dec. a. tr. Sosirea cadavru- lui repausatei Maiestatei Sale Marie Ludovica ducesei de Parma, se astepta pre mane, ca se se astruce in cript'a fameliei imperatesci la PP. Ca- pucini. Inalt'a repausata-si descoperi acésta vo- ia, ca presentindusi apropia trecere dein lume, cu pucinu inainte de plecarea-i dein Viena.

—In catu prentu langorea repausatei si cau- s'a ei scrie Gazet'a Parmei „Ca ia venitu dein recéla, ce o apuca cu de trei ori cercetarea la P. Laupreth al seu confesariu si Capelanu. Acestu preutu mori de langore, ce o luase dela o cumna- ta a D.lui Bombelles, ce inse se insanetosà. Cu- rundu dupa mortea aceluia se semti ducés'a nu pre bene, ci reulu crediù ne insemnatu; inse a- prenderea plumuniloru se inreutati si rapí rape- de pre in sa. In sa adorini veneri in 17 dec. Prof. J. Rossi, chirurgulu Ei, lua demandarea de ai in- balsami cadavru' dupa metodu Tranchinianu si al tramite la Viena. Inca nu se scie nemica, de testamentu-i, ca ci macar' se dice a fi facutu inca dein tempulu cholerei, si fia-carui dein fiisi ce porta numele de Neipperg a fi lasatu cate 500,000 fr., alti 500,000 fr. de a se impartii intre sierbi- tori, ér' mobiliariulu totu impreuna cu Carutiile de Statu (afora de cele cu arme imperatesci) du- celui urmatoriu, ce lalalte Imperatului Austriei, in urma prein codicilu D-lui Bombelles 240,001 fr., —testamentulu inse pan' la 20 dec. nu fu publica-

tu. Baronulu Neumann veni dein Mantua la Parma cu demandarea dea constatá identitatea cadavru' si al lua la sine; de odata sosira si 80 unguri dein Placentia se astéla ceremoni'a de astrucare si se comiteze cadavru' pan' in Lom- bardia, unde va fi acuprinsu si dusu in Austria.

POSITIONU, 6 jan. Deputatii dietali se consuatu- ra in obiectulu restringerei ascultatoriloru. Sesta- tori, cum ca de aci incolo fiacare comitatu, ce- tate si districtu deintre scribele sale va candidá pre unu séu doi, carii spre a fi destinsi voru por- tá baciul bastonu si la ambele table in anumite parti ale Casei, pre di cate doispre diece voru veghiá, ca se fiatacere; fiendu indetorati de a in- semna pre turburatorii suatuiriloru, si ai denun- ciá Presidentiei cerculari. Pre lenga acést'a in sa- si junimea cu impreuna intielegere inca se oble- gá, ca nu va se turbure mai multu consuaturile dietali.

—Se consuatura, totu in Posionu, si domne- fe deputatiloru spre a se aduna intr'unu cercu, unde fiacareia dein ele se fia iertatu a se aretá in vestimente de casa, fora luxu si pompa.

—Staturile tierci dupa ferie de vreo doue se- ptemani se voru fi adunatu éra si in 7 jan. st. n. (B. H.)

ANGLIA.

DESPRE Starea beserecei anglicane, in urm'a desbateriloru parlamentarie de curundu in catu prentu negociatiunile cu Scaunulu Romei si e- manciparea totale a Judeiloru, éca ce scrie unufu dein cele mai petruhdlorie jurnale politice de deincece de canal:

„Fanatismulu anglicanu, dice, are destulu de ase luptá in acestu momentu. Elu e strintoritu de tote laturile de odata, si prinsu intre mai multe focuri. Eri, lord Landsdowne fu carele cutezá fora frica a numi absurdu intredictulu, subtu carele Anglia tiene Curtea Romei; astadi e lord Russel, carele presentá un bilu, spre a de- schidere judeiloru portile Camarei Comuniloru.

„Partid'a esclusismulu anglicanu se apa- ra cu energi'a ce se vede in cauzele desperate. Ea ne infaciosiá deunadi pre Papa PIU IX arun- candu minotaurulu inquisitiuneisume de victime omenesci; astadi ea predice Angliei sortea Sodo- mei si Gomorei, de va se renuncia caracterulu seu de crestinu (anglicanu). Pan'astadi nu se sci- eau prea aretatu care sunt cauzele cholerei. Ci a- cum, organulu principale al protestantismulu an- glescu affá, cum ca choler'a asiatica se trage in linea derepta dein actulu emanciparei Catoliciloru dein 1829. Dupa acestu organu, chiaru candu ca- tolicii esira dein lazaretulu loru de un seclu, si fura suferiti a lua parte in lucrarile parlamentu-

lui englescu, atunci dereptatea dilieasca reversa aceea peste preste Anglia spre a o certã prentã impiã suferentia religioasa. Sufere numai acum parlamentulu si pre judei a intrã in senni, si numai decatu si cholera va intrã totu pre aceeasi usia; asta nu e indoieala. Ci ca se nu cugete cineva, cã noi visãmu, eca ce dice jurnalulu Standard chiara de adi: „Cei ce au ochi de vediutu, „nusi potu uitã bataia lui Ddiu, ce urmã mai „nemidilocitu acca mare apostasia dein 1829, si „care acum amenicia cã va se surupe intru adun- „cu imperatia, asia potente, asia avuta, asia pro- „speratoria inainte de douedieci si cinci de ani.“

„Intr' adeveru, vediendu in ce forma, une ori se tracta aste intrebãri in Anglia, trebue se se-mi-re cineva de asia pucini pasi, ce au facutu acolo principiale cele mai elementarie de libertate si ecualetate. Nemica e mai curiosu de catu spaim'a, cu carea protestantii englesci se intrãba ei pre eisi: „credi, noi acceptaramu in la-intru pre „catolici, acum voru se acceptãmu si pre judei, „pentru ce se nu postesca apoi se acceptãmu si „pre mohametani, pentru ce nu si pre indi? noi „avemu posesiuni in China, noi avemu Ceilon, si „Cap; avãvomu noi acusi in parlamentu discipuli de ai lui Confuciu, sectari de ai lui Buddha, „si inchinatori de ai marelui sierpe?“ Carora s'ar' potã respunde pre simplu: de ce nu? Ci antaia gresiela acestoru intrebãri e cã nu sunt formate bene. Nu de aceea si lucra aci, sese scie ore acestu au altu individuu e de asta au de alta relegiune, ci singuru, de e cetatianulu tierci, si desi implenesce detorentiele. Acum de multu e, de candu Anglia insasi a renuniatu, a aparã in legislatiune principiulu absolutu al protestantismului. Constitutiunea ei incetã a fi protestanteca dein diua, candu dede celoru de alta parere relegioasa, deintre carii erau si catolicii, parte intru facerea legiloru. D. Macaulay, unulu dein membrii cabinetulu de acum, dise: „Un guberniu curatu protestanticu, . . . e ca si cum ai di- „ce, o cucnia curatu protestanteca . . . Diferen- „tiele intre crestinetate si judaismu sunt de ore „care momentu, candu e vorba de a face un e- „piscopu au rabinu, ci n'au neci o relatiune cu „capacitatea vreunui individuu de a face un de- „regatoriu au legiuitoriu, casi cu capacitatea de a „face un sapnariu,“ etc.

„Asta e ce va cam de parte, noi marturisim, si alesu pentru Anglia. D. Macaulay a sentit'o insusi, ca ei prentu opiniunile lui filosofice si pierdu scaunulu in parlamentu. Ci e ver'asemenea, cum ca lord Russel nu va infaciosia intrebarea subtu o forma asia sburdateca si nepasatoria.

„La tota templarea, de cumva basereca anglicana ar' veni se mora au se marcediesca, asta nesmentitu nu se va templã dein seracia precum se potu vedã deintru o desbatere de curundu in Camara Comuniloru. Un actu dein 1836, pre cum, se pare desipse dupa cum urmãza veniturile episcopieloru mai de frunte englesci: Canterbury 15,000 p. st. seau 150,000 fl. c. m. York 10,000 p. st. seau 100,000 fl. c. m. — London, 100,000 fl. — Durham 80,000 fl. — Winchester 70,000 fl. — Ely 55,000 fl. — Saint-Asaph 52,000 fl. — Worcester, 50,000 fl. — Bath 50,000 fl. Intrecutorialulu venituriloru fia-cariu scaunu trebuea se ajute la complenirea venituriloru altora, acarora maximu trebuea se fia 50,000 fl. er' minimulu de 40,000 fl. c. m. Noi dicemu venituri, pentru in Anglia Cleralu are proprietati baserecesci, er' nu salariu.

„Sumele, ce le citarãmu, se voru parã neindoitulu indestulite, alesu de le voru alaturã cu cei 15,000 fr. (6000 fl. c. m.) ai A. Episcopiloru si cu cei 10,000 fr. (4000 fl. c. m.) ai episcopiloru dein Francia; *) ci nu trebue creditu, cã acelea representãza totu venitululu prelatiloru englesci. Actulu dein 1836 nu pote sesi aiba efectulu fora numai in mesur'a cum venu scaunele in vacantia, episcopii de acum remanendu intru intrãga posesiunea toturoru venituriloru loru. Cu tote acestea inse pasira si inainte de asta templare a face cercarea venituriloru, si eca ce esi deintr'insa. A. Episcopulu de Canterbury se afla avendu un venitu pre anu de 32,000 p. st. seau 320,000 fl. c. m., celu de York 14,550 p. st. seau 145,500 fl., celu de London 14,551 seau 145,520 fl. c. m. Inca si mai multu, si episcopulu de London, numai Ddiu sei lungesca viet'a, acusi va se devena unulu dein cei mai avuti particulari dein lume. Asia chiaru in London, un patrariu intregu acetatei, vecinu cu Hyde-park, se afla pre pamentu de alu episcopiei. Acestai un patrariu, unulu dein cele mai framose ale cetatei, si deprecare venitululu pre anu ver'asemenea se computa ca la 100,000 p. st. seau un milionu fl. c. m.

„Tote aste sume se citara in dãile trecute in parlamentu, si un membru respectatu se plangea, cum ca comisarii baserecesci calcara actulu parlamentariu, si citã un esemplu. Asia, candu episcopiã Durham deveni vacante, venitululu noului episcopu trebuea se fia desiptu la 8000 p. st. seau 80 mie fl. c. m. Episcopiã aducea inse cum se pare 19,000 p. st. seau 190 mie fl. Dederã dar' episcopulu in voia, au se traga 80 mie fl. c. m. in bani numerati si se lase bunurile episcopiei intru aministrarea comisariiloru, au se aministreze insusi bunurile episcopesci si se platesca comisiunei 80 mie de fl. c. m. Episcopulu mai voi a cuprinde partea dein urma, si precum sponu elu a castigatu multu. De ci se vede cã starea Clerulu englescu nu e asia rea. Noi nu scim cum se afla relegiunea in Anglia, ci basereca neindoitulu acolo nu se afla reu:

— Dein Roma se astepta in London Newman, aducundu cu sine, pre cum se aude, bule pentru un A. Episcopu si 12 Episcopi. — Dela Florentia se scrie, cum ca flot'a englesca, ce de curandu se asiediase in Lovorno, dupa ce cea franceasca o luã pre petioru, plecã erasi nescienduse in catrã; pote cã inse plecarea fi ocazionata prein turburatile nascute in Tripoli Africelã.

F R A N C I A.

PARIS, 16: 28 dec. a. tr. Astadi in 28. Regele deschise in persona Sesiunea Camareloru pentru 1848. La una ora dupa a miãdia-di Regele esi dein palatiulu Tuilerieloru. Tururile dein spitalulu Invalidiloru dede scire de plecarea dein palatiu. Mainainte cu o giumentat' de ora sal'a se implu de spectatori, Parii sosindu ocupara scaunele de a drept'a tronului, er' deputatii cele de in sting'a. Tribuna Corpulu diplomaticeu erã plina si stralucea cu uniforme atatu scumpe catu si variate. Ministrii in uniform'a cea mare si invesenti cu decoratiunile loru cuprendu locul de

*) Singuru A. Episcopulu de Paris are 40,000 fr. (cala 16,000 fl. c. m.) pentru insemnatatea scaunulu, si Cardinalii o suma distincta de 10,000 fr. (4000 fl. c. m.) pe de sup'a.

ambe partile tronului. La sosirea reginei si prințelor tota sala se scolă între strigete de vivat. Marea deputatiune a Camarei Pariloru avendu înainte pre Com. Portalis vice-presedintele, si asemenea a Camarei Deputatiloru, avendu înainte pre presedintele de batranetia D. Sapey, dupa ce acoprinsera pre Rege la sosirea, intra in sale sisi cuprendu scaunele asemnate. Un usiarin: Regele! Regele in uniform'a gardei nationali intra in sala, inaintei mergendu fi-i impreuna cu un stata maior numerosu si stralucitu. Tota adunarea se scola in petiore si strigetele de vivat resuna de tote laturile repetite mai de multe ori. De a drept'a Regelui siediu Ducele de Nemours, ér de asting'a Principele de Joinville, si ducele de Montpensier. Regele saluta adunarea, siede, s'acopere, si respica un cuventu (dein care noi stragemu partea mai insemnata):

„DD. Pari, si DD. Deputati.

„Io sunt fericitu, reaffandume in midiloculu vostru, că nu am de a mai plange relele, ce de scumpetea bucateloru apasau acesta patria. . . . Zelulu ne incetatu al induratatei private ne ajută nevoientiele comuni. Comerciu nostru, multiemita prudentiei loru, nu fiu atensu decatu pre pucinu de crisea ce se semti intr'alte staturi. Noi ne apropiamu catra terminulu acestoru cercetari. Cerulu benecuventă ostenelele poporului, si secerisiuri prisositorie readacu pretotendenea multiemirea si securitatea. Io me fericescu impreuna cu voi.

„Io me incrediu colucrarei voastre intru ducerea catra capetu a lucrurilor publice, ce, intendendu in tota tier'a rapeditatea si usuretatea comuncatiuniloru, voru se deschida noua fontane de prosperitate . . .

„Un proiectu de lege speciale vi-se va presentă spre a scade pretiulu sarei si a micșioră tax'a scrisoriloru intru mesur'a convenita buneii stari a financiiloru nostre. (Semne universali de multiemire.)

„Alte proiecte de lege asupr'a invetiaturei publice, aministrarea prinsoriloru, tarifele vameiloru, vi-s'au si presentatu spre consuaturile voastre. Alte proiecte vi-se voru presentă asupr'a multoru obiecte importatorie, anume asupr'a bunuriloru comunitatiloru, administrarea ipotecelor, muntii de pietate, aplecarea casseloru cruciatorie spre imbunatatirea starea clasiloru lucratorie. Dorulu meu necurmatu e, ca guvernulu meu se lucre, cu impreuna ajutoriulu vostru, intru dezvoltarea de odata a moralitatei si a buneii stari a poporului. (Aclamari numeroase.)

„Relatiunile mele cu tote poterile straine-mi dau incredentiarea, cum ca pacea lumii e ascurata. Io sprezeu, că progresulu civilizatiunei generalii se va impleni pretotendeni prein colucrarea atatu a gubernieloru catu si a poporaloru, fora de a scimbă ordulu dein la-intru si bunele relatiuni ale Staturiloru.

„Delulu civile turbură fericirea Elvetiei. Guvernulu meu se întielesu cu guberniale Angliei, Austriei, Prusiei si Rusiei, spre a oferi acestui poporu vecinu si amicu o midilocire benevoitoria. Iosprezeu că Elvetia va recunosce, cum ca respectulu drepturiloru a tuturor, si tienearea basiloru confederatiunei elvetice, singurei potu ascură conditiunile statatorie de fericire si securitate, ce Europa voi ai le garanti prein tractate. . . .

„Capulu stralucitu, carele indelungu si gloriosu a gubernatu Algeria, dori a se repausă de o-

stenele-si. Io incredentiai bene-vrutului meu fiu, ducele d' Annale, marea si nevoios'a deregatori de a gubernă acestu pamentu francescu. . . .

„Domnii miei. Cu catu pasiescu mai inainte in vietia, cu atatu consacru cu tota resemnarea siervitiului Franciei, ingrigirei de interesele ei, de a ei demnetate si fericire, totu ce D.dieu mi-a datu simi tiene inca dein vertute si potere de a lucră. In midiloculu scuturarei, ce o incaldiescu pateme inimice au orbe (semsitiune via si indelunga), o convingere me animéza si me sustiene, adevă noi avemu in monarchia constitutională (pre bene!), intru unitiunea mariloru poteri a Statului, midiloce indestulite de a surupă tote aceste piedece, si a face destulu toturorū intereselorū morali si materiali a scumpei nostre patrie. Se tienemu dar' vertosu, dupa Carta, ordulu sociale, si tote conditiunile ei. Se garantiu credentiosi, dupa Carta, libertătile publice si tote desvoltarile ei. Noi vomu strapune, generatiuniloru ce voru veni dupa noi, ne atensu depositulu ce ne fiu increditu, si ele voru bene cuventă, că ce amu intemeiatu si amu aparatu edificiuulu, la acui adapostu ele voru vietii libere si fericite.

Paragrafulu dein urma taia asupra ospetieloru reformistice tienute de partidele opusetiunei, cu tendentia mai aproape numai de a resturnă ministeriulu de acum, si mai de parte spre resturnarea a tota form'a politica de astadi in Francia intru întielesulu republicaniloru celoru mai ultra si infioratori.

— Regele, implenendu acesta ceremonia, ce n'a tienutu mai multu de 20 minate, cu asemenea pompa si orari se intorse in Tuilerie.

Paris, 17: 29 dec. Camara Pariloru se adună astadi. Ea se cuprinse cu formarea cancelariei provisorie, cetirea protocolului Siedentiei regali, alegerea secretariloru, si depunerea juramentului unui nou denumitu Pare, dupa aceea intrandu in cancelariile respective trecura la organizarea acestora si alegerea membriloru comisiunei, ce are de a face proiectulu adresei de respunsu la discursulu Regelui. Acesti membri sunt DD. Renouard, de Barante, de Broglie, Villemain, Phil, de Ségur, Passy, si Lebrun.— Camara deputatiloru purcese la alegerea presidentelui prentu nou'a Sesiune. Numele votizantiloru eră 363, majoritatea absoluta 182. D. Sauzet (l. Sôzé), candidatulu ministeriale, avu 227 voturi. Odilon Barot, candidatulu opusetiunei, avu 105; celelalte 31 se pierdura in desiertu. Deci D. Sauzet fiu prochiamatulu de presedinte.

Paris, 18: 30 dec. Camara Deputatiloru consacră antai'a parte a siedentiei de astadi alegerei celoru patru vice-presidenti ai sei. In antaiulu scrutiniu, cei patru candidati ai conservativiloru se denumira cu majoritate insemnata. Acestia sunt DD. Bignon, Lepeletier-d' Aulnay, marescălculu Bugeaud (l. Büjó) si Delessert.— Siedentia se termină cu denumirea celoru patru secretari. Resultatulu ei nu fiu mai prein multiemitoriu ca celu de antaiu. Trei dein sesiunea, trecuta, candidatii majoritatei, DD. Saglio, Oger si de Bussières, se realésera si acum cu antaiulu scrutiniu. Ér in catu prentu al patrulu, carele dein impreuna invoire e reserbatu prentu opusetiune, dupa daten'a de a avé si ea un reprezentante in cancelaria, impartinduse voturile intre doi candidati, fora de a atenge unulu dein ei majoritatea adsoluta, mane se va pasi la al doile scrutiniu. Unulu inse dein ei s'a lasatu de a in-

tră în concurență, pre care l'aru fi mai voitu conservativii.

Prein aceste alegeri, după întreaga dorire a partidei conservativilor, triumful acestei e complenitu asupra Opusetiunei, carea în est' tempu, ne cum sesi pota radică candidatul la scaunulu de presiedente pre cum speră, ci si pre vice-presiedentele de anulu trecut, încalu pierdù. Dein care cauza jurnalulu ministeriale nusi pregeta a si bate jocu de ea dicundus „Leon de Maleville, candidatul opusetiunnei, potù precepe cu pierderea sa, că anii trecu si nu s'emenă unulu cu alaltu, renumitul vice-presiedente dein anul trecut nu va presiedé în est'annu în Camara. Elu se va mangaiă, nu e indoiéla, cu presiedenti'a în ospetiale reformistice, de se voru mai tiené. Ast'a erol'a ce ise cuvene, multiemésca-se cu ea.“

Paris, 19: 31 dec. Jurnalulu des D. în no-nelele de demaneti'a scrie: Cum ca Dna Adelaïda, sor'a Regelui, mori la trei ore si diumetate demanetia, provediuta în aceeași nopte cu ajutoriale relegiunei, în fienti'a de facia a Regelui si a fameliéi. Ea erá cea mai intima partasia a toturora celor mai secrete cugete si lucrari politice a Regelui, si cu nespusa aplecatiune ca- tra frata - seu rege, carele intogm'a avea intrins'a tote incredentiarea, în preceperea ei si fidelitea ei. Dn'a Adelaida erá maritata cu Generariulu Athalim adjutantele Regelui.

G R E C I A - T U R C I A .

Dupa scirile mai noue dein Constantinopole, diferenti'a între aste doue Cabinete s'a impacatu. Musurus triumfă si merge înapoi la Aten'a.

CARE E CARTEA MAI VECHIA ROMANESCA?

PRINCIPELE D. Cantemiru, unulu dein cei mai zelosi literatori romaneschi, cu tote că mai gloriosu socotea a fi a se trage dein familia tatară de catu a remané ce erá romanu, în Descrierea Moldovei P. III, c. V *) scrie, cum ca după Sinodulu Florentinu subtu principatulu lui Alesandru celu bunu, dein nepasarea acestui principe si necumpatatulu zelu prentu baserec'a grecesca a A. Epului Teoctistu (dela Suciava?), tote cate cărți se aflau scrise romanesce cu litere latine, si autoriulu dice că romanii pan'atunci nu scriau altulu decat cu litere latine, — s'au datu focului, ca se se taie tota legatur'a ce mai erá între români si latini. De unde a scrisu stralucitulu autoriu acesta notitia istorica-literaria, nu ne a aretatu, nu scimu. Cum ca în Moldova si Romania pre acele tempuri se aflau carti scrise cu litere latine, carti de basereca, diplome si alte acte autentice, în limb'a latina, polona etc. se pota crede. Unii deintre principi si domneleloru fiindu de legea romano-catolica, înca si episcopii de ritulu latinu cu monastiri si calugari de acestu ritu aflînduse la Milcovu, Argisu si Severinu, carti în limb'a latina, cu litere latine, nu poteau se lipsésca. Cei mai multu, în secl. XVI esise acca fama între literatorii Europei, cum ca chiaru unele carti de ale Clasiciloru latini acum perite s'aru fi aflandu în Moldova, pre-

*) Vers. germ. Francf. 1771, p. 337, — rom. Neamtulu 1825, p. 339 seq. Alesandru se vede a fi domnitu pela a. 1439.

cum alui Cicerone de gloria, macar' ca cercandu-se nu se potura aflá.

Asia lasându noide o parte epoc'a literaturii romaneschi, cei cu litere latine, care cum ca a statu candu-va afora de Cantimiru si Itii pre-a supunu **), trecemu la cealalta cu litere slovenesci, epoc'a barbariei, precum pre dreptate acolo si o numesce Cantemiru. De manuscrise nu gramu, că ne fiindune cunoscute, nu potemu judecá cu anumire, care sunt cele mai betrane si dein ce tempu; acelor cunoscute numai după coniecture potendule determiná cam pre candu s'au scrisu, inse neci unulu nu amu vedintu, de carele cu certitudine se potemu dice, că e scrisu înainte de cea antáiu carte tiparita romanesca. În Romania se dice a está în manuscrisu o carte de invetiatura alui Negru Voda, au pote, alui Neagu Voda, catra fiulu seu romanesce; care de eadeveratu, de o cam data s'ar' poté cu dereptulu a se numi cea mai vechia carte romanesca. Inse cine a vedint'o, si de ce nu s'a tiparitu pan'acum?

Între cele tiparite pan'acum credeamu a fi Cazan'a de Brasion de 1580, si Cartile lui Moisi dela Orestia de 1581.

Albin'a Romanesca de curundu nr. 96 a. tr. în feuilleton p. 346 la titulu Μετρεπτα, însemna în nota, cum ca acestu cuventu se afla în Psaltirea lui Coresi dein 1560. Noi nu amu vedintu acea carte pan'acum, D. Popu încá nu scie de ea. Un Coresi logofetu vietiniá în Romania pre la anii 1567 — 1585, subtu domniele lui Petru si Alesandru fetiorii Mircei, alui Michne fetiorulu lui Alesandru si alui Petru fetiorulu lui Petrascu, precum se ve de dein diplomele acestoru Principi date lui dein anii 7075, 7078, 7080, 7085, 7089, 7090 si 7093. Fost'a acést'a traducutoriu lu Psaltirei memorate, au altulu cineva? Eapeli Coresiloru se pare grecesca, dein insul'a Chio. Dein asta famella erá în secl. XVII un Georgiu Coresi, barbatu invetiatu, ce a scrisu multe teologice si de altele după metodulu scolasticu, ci neregulatu si fora alegerea, precum scrie Dem. Procopiu Moscopolitulu la a. 1720. Vedi Fabr. Bibl. graec. Hamb. 1722, t. XI, p. 772.

Asia Psaltirea lui Coresi ar' fi cu 20 ani mai vechia de catu Cazan'a de Brasion.

Gazeta de Trans. în Foiea pentru mente etc. nr. 52, a. tr. scrie, că is'a impartasitu un datu deintru o carte germana, dein a. 1596, dein care se vede că pre atunci s'ar' fi tiparitu la Sabiiu un catechismu romanesco, multu pretiuitu de preutii locului ca un lucru santu. D. Secretariulu de Curte Em. Jancsó, dela carele veni acést'a impartasire, avu bunetate a ne aratá si noa în septemvre anului trecut în Viena, totu acca carte si datu. Ci de nu ne insielam în memoria, si însemnarea leata atunci, datulu acést'a e cu 50 de ani mai vechiu, adeca dela a. 1546. Datulu acést'a asia rectificatu e cu multu mai interesatu pentru literatur'a romanesca. După acést'a cunoscemu, cum ca de catu Cazan'a dein 1580, si Psaltirea lui Coresi dein 1560, mai vechiu e un Catechismu rom. de Sabiiu dein 1546.

(Va urmá)

**) Vedi Katancsich de Istro p. 306: nam de Valachis, quia Latinis origine sumta Latinorum quoque literis utebantur, antequam cum ritu characterem quoque adsumsissent graecanicum, dicere nihil attinet.